

Izjavi vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2637 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXIX Cena lista je \$6.00 Registered as second-class matter January 18, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., ČETRTEK, 10. APRILA (APRIL 10), 1947 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 71

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Krug ignoriral priporočila odbora rudarske unije

Kongresnik Madden zahteva preiskavo politične korupcije. Čez 100,000 rudarjev se vrnilo na delo

Springfield, Ill., 9. apr.—Hugh White, predsednik illinoiskega rudarskega distrikta UMWA, je dejal, da je notranji tajnik Krug načelnik administracije premogovnikov ignoriral priporočila varnostnih odborov rudarske unije. Izjavil je, da niso sposobni in da nimajo oblasti do zadržanja nevarnih premogovnikov.

White je nastopil kot priča pred posebnim preiskovalnim odborom, katerega je imenoval guverner Green. Naloga odbora je ugotovitev vzrokov eksplozije, ki se je pripetila v premogovniku Centralia Coal Co. 25. marca, in kdo je odgovoren za nesrečo, ki je zahtevala življenje 11 rudarjev.

White je razkril, da je Krug lokalni varnostni odbor, ki je predlagal zaprtje premogovnika Leabody Coal Co. v Hareu v južni preteklega leta. Odbor je redil dokaz, da delo v tem premogovniku ogroža življenja rudarjev. Krug je dal odboru kor, zaeno pa je zapretil, da bo manjšal njegovo oblast. White je dejal, da Krug ni storil ničesar, čeprav so ga federalni rudniški nadzorniki opozorili, da so sodarji, upošleni v premogovniku Centralia Coal Co., izpostavili nevarnosti.

Pred odborom je nastopil tudi Russell O. Scanlan, državni rudniški nadzornik. Izjavil je, da Centralia Coal Co. kršila varnostne regulacije, zaeno pa je ponovl obdolžitve, da je Robert L. Medill, bivši direktor državnega rudniškega departmanta, anemiral svojo dolžnost. Medill je resigniral po eksploziji v premogovniku.

Washington, D. C., 9. apr.—Kongresnik Madden, demokrat

Rusija sprejela načelo nadziranja Mednarodna kontrola atomske energije

Lake Success, N. Y., 9. apr.—Ruski delegat Andrej A. Gromyko je dejal, da Sovjetska unija sprejema načelo nadziranja zvezi z mednarodno kontrolo atomske energije. To načelo je prej osvojila komisija Združenih Narodov. Gromyko je dejal, da se strinja z načelom, ki določa nadziranje atomskega materiala od rudnikov do končne uporabe.

Izjava ruskega delegata je koren naprej. Ostalo je še vprašanje, kdo naj bi nadziral in na kakšen način.

Priskakuje se, da bo komisija za atomsko energijo sprejela rušinski amandament, da vključila svoje poročilo. Ameriški reprezentant Frederick Osborne je hotel vedeti, kako naj kdo ugotovi, kje so atomske tovarne.

Velika letalska nesreča v Venezueli

Caracas, Venezuela, 9. apr.—Letalsko letalo je treščilo na tla 25 milj vzhodno od tega mesta in se razbilo. Na letalu je bilo 27 potnikov, ki so bili ubiti. Med žrtvami je bilo 21 dijakov in trije profesorji.

Domače vesti

Obisk
Chicago.—Glavni urad SNPJ je v sredo obiskala Mary Yen-kole s svojim sinom iz Pittsburga, Kans., v spremstvu Ann Yen-kole iz Cicera.

Nov grob na zapadu
Mill Iron, Mont. — Dne 24. febr. je umrl Martin Šetinc, star 77 let, doma iz Brezice, Štajersko. Umrl je za srčno kapjo.

Išče sorodnike
Baker, Mont.—Marija Brus iz Hotederšice, Slovenija, bi rada izvedela za svoje sorodnike, in sicer za Ivana Vavkina, star 72 let, doma s Planine pri Rakeku; za Antona in Jožeta Brenčiča, stara okrog 60 let, doma iz Grič, Hotederšica pri Logatcu, in za Johna Sekserja. Kdor kaj ve o njih, je prošnja, da piše na Mary Birtič, 245, Baker, Mont.

Nov grob v Indiani
Clinton, Ind.—Dne 7. aprila je po enomesečni bolezni umrla Mary Brisar, stara 64 let, doma iz Hraslji, Štajerske, v Ameriki od 1905, ves čas v tej naselbini, članica društva 213 SNPJ od ustanovitve. Zapušča sina, tri hčere in dve pastorki.

Iz Clevelanda
Cleveland.—Po daljši bolezni je umrl Frank Marković, star 73 let, doma iz Topol pri Blokah, v Ameriki 46 let, član SDZ. Tukaj zapušča ženo, sina, dve poročni hčeri, dve nečakinji in dva bratranca.—Po enotedenski bolezni je v Newburgu umrl Anton Russ, star 58 let, doma iz Doba pri St. Vidu, Dolenjsko, v Ameriki 44 let, član društva 139 SNPJ, kakor tudi SDZ in KSKJ. Tukaj zapušča ženo, dva sinova, pet hčera, več vnukov in brata Josepha, v Kanadi brata Lojza, v starem kraju pa sestro.—V Collinwoodu je umrl Marko Gučič, star 60 let, doma iz Nove Čičke pri Zagrebu, v Ameriki 41 let, član HBZ. Zapušča ženo, tri pastorki in več drugih sorodnikov.

Bankir imenovan za poslanika na Irskem

Washington, D. C., 9. apr.—Predsednik Truman je imenoval bankirja G. A. Garretta za ameriškega poslanika na Irskem. Imenovanje je bilo predloženo senatu v odobritev. Prej je bil Henry Grady imenovan za ameriškega poslanika v Indiji.

bo Španije glede sklenitve trgovinske pogodbe. Zunanje ministvo je naznanilo, da je proti sklenitvi pogodbe z vlado španskega diktatorja Franca.

Nov nacijski načrt razkrit na obravnavi

Monakovo, Nemčija, 9. apr.—Nov načrt "demokratskega" nacizma je bil razkrit na obravnavi proti osmim bivšim nemškim častnikom, ki se vrši pred ameriškim sodiščem. Prosekutor je David F. Harrison. On je dejal, da so obtoženci skovali zaroto, ki je ogrožala varnost zavezniških okupacijskih sil in svetovni mir. Zarotniki so sestavili ustavo za Nemčijo, ki je bila porazena po šestih letih bojevanja. Zarotniki so bili aretirani v Monakovu v juliju lanskega leta.

Guatemala proti sklenitvi pogodbe s Španijo

Guatemala City, Guatemala, 9. apr.—Vlada je odbila ponud-

RUSKI ZGODOVINAR KOMENTIRAL POTEZO SENATORJA VANDENBERGA

Moskva, 9. apr.—Sloviti ruski zgodovinar Evgen Tarle je komentiral amandem senatorja Vandenbergga kot potezo, katere cilj je pridobitev organizacije Združenih narodov za podpiranje nove ameriške zunanje politike, katero je razglasil predsednik Truman, ko je pozval kongres, naj sankcionira finančno in vojaško pomoč Grčiji in Turčiji. Vandenberg je načelnik senatskega odseka za zunanje zadeve.

Tarle je označil Vandenbergov amandem za provokacijo Sovjetske unije v svojem govoru. "Take provokacije, pridejo in odhajajo, toda ameriško ljudstvo bo vedno naš prijatelj," je dejal. "Vandenbergov amandem je prozoren maneuver, da bi organizacija Združenih narodov podpirala novo politiko Trumanove administracije. Predložen je bil potem, ko je Trumanov načrt glede pomoči Grčiji in Turčiji izzval močno opozicijo.

Truman je v svojem govoru pred kongresom naglasil vzemirjenje, ker države v vzhodni Evropi so obrnile hrbet zapad-

Nemški rudarji se vrnili na delo

Essen, Nemčija, 9. apr.—Nemški rudarji v Porurju, ki so zastavljali v znak protesta proti pomanjkanju živil, so se vrnili na delo. Porurje je v britski okupacijski coni.

ZABLODE AMERIŠKE OKUPACIJSKE POLITIKE

General McNarney obdolžen odgovornosti za situacijo

PRESTIŽ ARMADE PADEL

Berlin, 9. apr.—General Joseph T. McNarney, ki je nedavno odstopil kot vrhovni poveljnik ameriške okupacijske sile, je postal grešni kozel. Očitajo mu odgovornost za zablode, ki so bile storjene pod njegovim poveljstvom v ameriški okupacijski coni v Nemčiji.

McNarney je bil poveljnik šestnajst mesecev. To je bila doba diplomatskih porazov, ekonomskega razkrajanja, plenitve in spolne razuzdanosti. General je bil imenovan za ameriškega reprezentanta v vojaški komisiji Združenih narodov. Nasledil ga je kot poveljnik ameriške okupacijske sile general Lucius D. Clay.

Ali bi bil kateri drugi ameriški general bolj uspešno vršil funkcije nego jih je McNarney, je vprašanje. On je prevzel poveljstvo ameriške armade v Evropi nekaj mesecev po brezpozgojni kapitulaciji nacistične Nemčije. Nasledil je generala Eisenhowerja, ki je bil imenovan za šefa generalnega štaba.

Prijatelji McNarneyja trdijo, da očitki, da je on odgovoren za polomijade v Nemčiji, niso upravičeni. Pokoriti se je moral odlokom, kateri prihajajo iz Washingtona. Demoralizacijski vpliv vojaške okupacije je razumljiv. Temu so podvrženi zmagovalci in poraženci.

Prestiž ameriške okupacijske armade v Nemčiji je padel. Za to ni odgovoren samo McNarney, temveč tudi predsednik Truman in bivši državni tajnik Byrnes. Slednji je podpisal dogovor glede ekonomske združitve ameriške okupacijske cone z britsko okupacijsko cono. Namen je bil ustavitev pohoda ruskega komunizma v Nemčiji.

Ameriško okupacijsko armado tvorijo nezreli novinci. Vojaški so se borili proti Nemcem, ki so bili odpuščeni in poslani domov. Znano je, da ameriški generali in drugi visoki vojaški častniki živijo razkošno v Nemčiji. Razvila so se črna tržišča z njihovo vednostjo. To je eden izmed vzrokov padanja prestiža ameriške okupacijske armade.

Anglija izpustila 105.418 nemških ujetnikov

Berlin, 9. apr.—List Die Welt poroča, da je Anglija izpustila v zadnjih šestih mesecih 105.418 nemških vojni ujetnikov. V Angliji, Avstraliji in drugih deželah britskega imperija je še 439.282 nemških vojni ujetnikov. List dostavlja, da je britska vlada dala zagotovilo, da bo poslala domov povprečno 18.000 ujetnikov na mesec. Le nekaj tisoč vojni ujetnikov je vprašalo za dovoljenje za ostanitev v Angliji. Ko bo mirovna pogodba podpisana z Nemčijo, bodo ti lahko vložili prošnje za britsko državljanstvo.

Ball za znižanje stroškov delavskega departmanta

Washington, D. C., 9. apr.—Senator Ball, republikanec iz Minnesote, je predlagal dodatno znižanje stroškov delavskega departmanta za \$14.000.000. Znižanje naj bi se dajale državam, ki vzdržujejo sklade, iz katerih gre denar za podporo brezposelnim. Nižja kongresna zbornica je dovolila državam \$71.728.000. Ball je dejal, da je ta vsota pet odstotkov več od vsote, ki je bila

Diskuzije o nemških mejah

Marshall zahteval pospešitev procedure

Moskva, 9. apr.—Po brezplodnih argumentih na konferenci zunanjih ministrov štirih velesil so bila vprašanja o reparacijah, obliki nemške vlade in ekonomski enotnosti potisnjena na stran in začela se je diskuzija o mejah Nemčije.

Ameriški državni tajnik George C. Marshall je priznal, da so zunanji ministri zdaj pri isti točki kot so bili, ko se je pričela konferenca. Predlagal je pospešitev procedure in obsodil kavsanje. Njegov predlog je podprl britski zunanji minister Ernest Bevin.

Nobenega izgleda ni, da se bodo zunanji ministri sporazumeli glede nemških mej in politične bodočnosti Nemčije. Nastale so razlike, ki najbrže ne bodo izravnane.

Začrtanje nemških mej je sporno vprašanje. Francoski zunanji minister Georges Bidault vztraja pri zahtevi, da se mora Porurje in Porenje odrezati od Nemčije. Ruski zunanji minister Molotov je naznanil, da je odločno proti preureditvi sedanje meje med Nemčijo in Poljsko. Meja je bila začrtana na konferenci velike trojice v Potsdamu.

Dva važna problema sta pred konferenco. Eden se nanaša na predlagano sklenitev pogodbe med zavezniki, drugi pa na mirovno pogodbo za Avstrijo. Izgleda, da ne bosta rešena. Možnost je, da bo konferenca zunanjih ministrov zaključena prihodnji teden.

Pogajanja za končanje stavke

Vladni uradniki poročajo o napredku

Washington, D. C., 9. apr.—Vlada je obnovila napore za končanje stavke telefonskih delavcev, ki se je pričela v ponedeljek jutraj. Vladni uradniki so izjavili, da pogajanja napredujejo, toda uradniki telefonskih kompanij in unije niso optimistični. Eden izmed voditeljev unije je dejal, da pogajanja niso prinesla nobenega rezultata.

John W. Gibson, pomožni delavski tajnik, je dejal: "Pogajanja izkazujejo napredek. Trajala so sedem ur in se bodo nadaljevala." Slično izjavo je podal Edgar L. Warren, načelnik pravnega biroja federalnega delavskega departmanta.

G. S. Dring, podpredsednik American Telephone & Tele-

SENATOR HAWKES OPOZARJA NA NEVARNOST TRUMANOVEGA NAČRTA

Chicago, 9. apr.—Senator Hawkes, republikanec iz New Jerseyja, je dejal, da je vprašanje finančne in vojaške pomoči Grčiji in Turčiji, ki je zdaj pred kongresom, najvažnejše, zaeno pa je opozoril ameriško javnost na nevarnost, ki se bo pojavila, če bo Trumanov program odobren. Hawkes je govoril pred člani ekonomskega kluba v hotelu Stevensu.

"Ako bo kongres odobril pomoč Grčiji in Turčiji, je ne bo mogel odkloniti Kitajske, Koreje, Francije, Italije in drugih držav, ki so zdaj ali pa se bodo znašle v istem položaju kot sta Grčija in Turčija," je dejal senator. "Garancija svobode

dovoljena državam v sedanjem fiskalnem letu. Uradniki delavskega departmanta so izjavili, da je namen Ballovega predloga okrnjenje funkcij departmanta.

Vandenberg odprl debato o Trumanovem načrtu

Izjavil je, da bo pomoč Grčiji in Turčiji odvrnila nevarnost vojne. Odgovor ruskemu delegatu Gromiku

Washington, D. C., 9. apr.—Senator Vandenberg, republikanec iz Michigana in načelnik senatskega odseka za zunanje zadeve, je odprl debato o Trumanovem načrtu glede pomoči Grčiji in Turčiji v vsoti \$400.000.000, da se bosta lahko upirali komunizmu. V svojem govoru v senatu je apeliral za odobritev načrta, "da se odvrne nevarnost izbruha tretje svetovne vojne." Ob ploskanju svojih kolegov je Vandenberg zavrnil sovjetske ugovore proti Trumanovemu načrtu, ki določa protikomunistič-

Japonske reparacije štirim državam

General MacArthur dobil oblast

Washington, D. C., 9. apr.—Kljub opoziciji s strani Rusije, Francije, Indije in Avstralije je državni departament dal oblast generalu Douglasu MacArthurju glede plačevanja japonskih reparacij v obliki industrijske opreme štirim državam. Te so Velika Britanija, Kitajska, Filipini in Holandija.

Državni departament je podvzel akcijo brez sankcije komisije za Daljni vzhod, katero tvorijo enajst članov. Vest iz zanesljivih virov pravi, da so Rusija, Francija, Indija in Avstralija obsodile akcijo.

Državni departament je naglasil, da je nujnost narekovala akcijo. Komisija za Daljni vzhod je določila okrog tisoč japonskih tovarn za reparacije.

Na podlagi ameriškega načrta bo Kitajska dobila 15 odstotkov japonske industrijske opreme, Velika Britanija 10 odstotkov, Holandija in Filipini pa pet odstotkov.

graph Co., je izjavil pred reporterji, da bodo reprezentanti kompanije storili vse za končanje konflikta. V stavki je udeleženi čez 300.000 telefonskih delavcev.

J. A. Beirne, predsednik unije, je priznal, da še ni izgleda za sklenitev sporazuma. Optimistični so samo vladni uradniki. Unija je oklicala stavko, ko je bila zahteva glede zvišanja plače za dvanajst dolarjev na teden odbita.

posameznikom je sicer zaželjv cilj, toda mi moramo vedeti, kaj se skriva za kulisami.

Amerika naj bi, preden se odloči za pomoč državam, ki so po Trumanovi izjavi izpostavljene komunistični nevarnosti, napravila red v svoji hiši. Trumanov program v vseh detajlih še ni bil pojasnjen amerškemu ljudstvu. Implikacije niso znane niti ljudem, ki ga odobravajo. Ako bomo začeli izvajati program, pozneje pa se premislili, si bomo nakopali sovraštvo držav, ki čutijo, da so upravičene do ameriške pomoči v istem obsegu kot Grčija in Turčija.

Hawkes je dalje rekel, da Truman in njegovi svetovalci še niso pojasnili, kako veliko ceno bo morala plačati Amerika za intervencijo v Grčiji in Turčiji. Nobene garancije ni, da bo Amerika ustavila pohod komunizma v kateri koli državi.

no intervencijo na Bližnjem in Srednjem vzhodu.

Senator je poudarjal, da varnost Amerike zahteva hitro pomoč Grčiji in Turčiji, čeprav bi Amerika s tem tvegala odprt prelom z Rusijo in razdelitev sveta v dva sovražna si tabora, zaeno pa je predlagal obnovo prizadevanj za doseg sporazuma s Sovjetsko unijo. Dejal je, da lahko Amerika in Rusija živita v miru, čeprav reprezentura dva nasprotna si ekonomska sistema. Če bo prišlo do sporazuma, bo grško-turška kriza avtomatično rešena in vse druge razlike med Ameriko in Rusijo izravnane.

Kot korak v tej smeri je Vandenberg predlagal sklenitev 40-letne pogodbe med zavezniki, s katero naj bi se zavarovali pred možnostjo oživiljenja nemškega militarizma. Sklenitev take pogodbe je prvotno predlagal bivši ameriški državni tajnik James F. Byrnes.

Vandenbergov apel za odobritev Trumanovega načrta je bil tudi odgovor Andreju A. Gromiku, ruskemu delegatu v organizaciji Združenih narodov, ki je prej obsodil načrt. Gromiko je na seji članov varnostnega sveta obsodil predsednika Trumanu, da je šel preko organizacije Združenih narodov, kršil načela čarterja in omajal oblast organizacije, ko je pozval kongres, naj sankcionira finančno in vojaško pomoč Grčiji in Turčiji.

Državni podtajnik Dean Acheson je zasedel sedež na senatni galeriji in pazno poslušal Vandenbergga. Pozneje se je sestal s časnikarji, pred katerimi je izjavil, da je bil Vandenbergov govor briljanten in popoln odgovor na obdolžitve, katere je izrekel Gromiko.

Vandenberg je kritiziral Trumanu, ker ni takoj obvestil organizacije Združenih narodov o svojem načrtu glede pomoči Grčiji in Turčiji, obenem pa je naglasil, da mora kongres podpreti Trumanu. "Ako bomo zavrgli načrt, tedaj bomo dali zeleno luč agresiji povsod," je dejal. "Naša moralna oblast in vodstvo bosta pokopana."

Socializacija ekonomije v Indoneziji

Zvišanje življenjskega standarda je cilj

Batavia, Java, 9. apr.—A. K. Gani, ekonomski minister v vladi indoneške republike, je razkril desetletni načrt, ki določa socializacijo ekonomije na Javi, Sumatri in drugih otokih republike in odpravo kolonialnega sistema.

Na otokih indoneške republike živi 55.000.000 prebivalcev. Gani je poudaril, da je cilj načrta zvišanje življenjskega standarda. Sadovi produkcije naj bi prihajali v roke domačinov.

Načrt predvideva ljudsko lastništvo javnih naprav in plačitev odškodnine sedanjim lastnikom, kakor tudi podzavljenje industrije ter veleposesev v holandski Vzhodni Indiji. Imenovani naj bi bili svetovalci za armado, vzgojo, poljedelstvo, transportacijo in javne naprave.

Holandski informacijski urad je v zadnjem novembru razkril, da ameriške investicije v holandski Vzhodni Indiji predstavljajo vsoto \$185.500.000. Te so v industrijah olja, kavčuka in drugih.

ram vrniti v domovino in
tedaj mi boste pomagali. Na
mi je bilo, kajti tujina je gro
za za mladega človeka. V do
vino pa sem se bal iti, ker so
drugi strašili.

Nekega dne pa se nas je
p skupina fantov in smo je
brali proti domu. Seveda, na
nas je skrbelo, kaj bo, a bili
nedolžni in smo drug drugu

(Dalje na 3. strani)

Bill Green, ki ni noben prijatelj komunizma, je pred kongresnim odsekom nastopil proti represivni zakonodaji, ki bi poglajala komuniste pod zemljo. "Če bi sprejeli tak zakon, bi se zistilo, ki danes označijo za 'komuniste' vsakega, ki jim je ne ljub. vrgli tudi na liberalne skupine," je dejal Green.

VESELA SLOVENSKA PESEM SE IZ TISOČERIH GRL RAZLEGA PO SVOBODNI DOMOVINI

(Priredil F. A. Ljubljana)

Slovenci smo že od nekdaj radi ppevali in gojili glasbeno kulturo. Tudi v časih vojne nenehno. V letih domovinske vojne 1941-45, se je na osvobodnem ozemlju čustveno preplela slovenska pesem, ki je bodrila naše borce pri premagovanju vseh težav. Med osvobodilno vojno so naši komponisti ustvarili precejšno

Študentski pevski zbor iz Ljubljane. S svojimi nastopi v Ljubljani, Celju in drugih industrijskih središčih je dosegel vse priznanje.

"Črni pionirji" iz Trbovelj so nastopili z veselo pesmijo v Ljubljani.

Velike kulturne prireditve so bile na Slovenskem takozvani festivali. Slika prikazuje pevski festival v Celju.

To je najstarejša godba v Sloveniji, ki je bila ustanovljena že leta 1884. Mengeška godba je po štiriletnem molku pod hitlerjevo okupacijo znova pričela z delovanjem.

Tudi gospodinjke pomočnice in sluškinje so ustanovile v Ljubljani svoj pevski zbor.

število ljudsko-glasbenih umetnin. Posebno znane so n. pr. "Hej brigade", "Komandant Stane", "Katjuša", "Partizanska" itd. itd. Po osvoboditvi je slovenska pesem zaorala iz tisočerihih grl. Dobil je nov zalet in v vseh krajih, mestih, industrijskih naselbinah ter vaseh so ustanovili pevski društva, ki v skladu s sodobnim kulturno-prosvetnim delom sodelujejo na naših sejah, shodih, akademijah in koncertih. Glasbeno in koncertno življenje se je tako razvilo kot še nikoli v naši preteklosti. Pozornost posvečamo ne samo domačim glasbenikom in domačim pevskim ali delavskim pevskim društvom, ampak tudi inozemskim komponistom ter umetnikom, ki prihajajo v našo sredo izven mej naše domovine.

Invalidski partizanski pevski zbor je s svojo pesmijo razveseljeval in bodril naše borce na osvobodnem ozemlju 1944. leta.

Mladinski pevski zbor iz Bele krajine se pridno udeležuje.

Tržaški pevski zbor je z velikim uspehom koncertiral v Ljubljani in ostalih večjih središčih na Slovenskem.

Invalidski pevski zbor na svojem koncertu v Ljubljani.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

dajali pogum. Potovali smo 14 dni. Kamor smo prišli, so nas prijazno sprejeli in nikjer nismo imeli nepravilnosti. Ko sem dospel domov, so bili vsi naši zelo veseli, jaz pa najbolj. No, sedaj sem doma in z vsem zadovoljen. Ni res tako, kot so nas strašili v zamejstvu. Vas pozdravlja Adolf Francel.

Mnogokrat sem že slišal, da so med begunci zločinci, kateri števajo nedolžne zapeljance proti novi Jugoslaviji, češ, naj se nikar ne vrnejo domov, ker v Jugoslaviji vlada teror, ki ga izvaja komunistična vlada. Da temu ni tako, dokazuje pismo mojega vnuka. Ko so iz Jugoslavije bežali zločinci, so pregovorili tudi nedolžne ljudi, da so šli z njim, sedaj pa se od strahu ne upajo vrniti domov.

Anton Valentičič.

Najbolj se je razvilo glasbeno in koncertno življenje v Ljubljani, kjer je bilo v teku enega leta preko 60 velikih glasbenih in koncertnih prireditev. Zaostajala pa tudi niso ostala slovenska mesta, tako Maribor, Celje, Murska Sobota, Jesenice, Kranj in dr. Samo na podeželju je bilo 21 velikih koncertnih prireditev. Glasbeno in koncertno življenje se je zelo razvilo tudi na

Primorskem, kjer se je po tolikih letih zasilila v svobodi vesela slovenska pesem. Veliko nastopov je bilo tudi v Trstu, vendar pa so bile tu večje ovire od strani zavezniških okupacijskih oblasti.

Grška vlada se je odločila za ta korak, ker je spoznala, da partizani ne le odbijajo z uspehom vse napade grške armade, temveč v teh borbah celo postajajo krepkejši. Vzpostavlja se tem gre izredno nizka morala grške armade, ki se je posebno jasno pokazala v obravnavah pred vojaškim sodiščem v Solunu, ki je trenutno v teku, proti 19 vojakom, ki so obtoženi, da so odklonili pokoriti se poveljem tekom bitke.

Tekom vojne so zavezniške oblasti obtožile te varnostne oddelke, ki so se takrat nahajali pod vrhovnim nemškim nadzorstvom, da so "orodje v rokah nasprotnika". Navzlic temu ni kdo ni bil kaznovan zaradi udeležbe v tej formaciji, nasprotno, dobili so uradna mesta v redni armadi, žandarmeriji ali policiji. Oni pa, ki so se že nahajali v vojski, so dobili višji čin.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

ATENE.—ONA—Dne 30. marca se je tu razširila vest, da namerava grška vlada uvesti obnovitev takozvanih "bataljonov varnosti" ali "zaščite"—po natančnem vzorcu vojaških formacij, katere so bili organizirali za časa nemške okupacije grški kvizlingi za borbo proti partizanom. Vlada je odklonila, da vest potrdi ali zanika.

Grška vlada se je odločila za ta korak, ker je spoznala, da partizani ne le odbijajo z uspehom vse napade grške armade, temveč v teh borbah celo postajajo krepkejši. Vzpostavlja se tem gre izredno nizka morala grške armade, ki se je posebno jasno pokazala v obravnavah pred vojaškim sodiščem v Solunu, ki je trenutno v teku, proti 19 vojakom, ki so obtoženi, da so odklonili pokoriti se poveljem tekom bitke.

Tekom vojne so zavezniške oblasti obtožile te varnostne oddelke, ki so se takrat nahajali pod vrhovnim nemškim nadzorstvom, da so "orodje v rokah nasprotnika". Navzlic temu ni kdo ni bil kaznovan zaradi udeležbe v tej formaciji, nasprotno, dobili so uradna mesta v redni armadi, žandarmeriji ali policiji. Oni pa, ki so se že nahajali v vojski, so dobili višji čin.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

ATENE.—ONA—Dne 30. marca se je tu razširila vest, da namerava grška vlada uvesti obnovitev takozvanih "bataljonov varnosti" ali "zaščite"—po natančnem vzorcu vojaških formacij, katere so bili organizirali za časa nemške okupacije grški kvizlingi za borbo proti partizanom. Vlada je odklonila, da vest potrdi ali zanika.

Grška vlada se je odločila za ta korak, ker je spoznala, da partizani ne le odbijajo z uspehom vse napade grške armade, temveč v teh borbah celo postajajo krepkejši. Vzpostavlja se tem gre izredno nizka morala grške armade, ki se je posebno jasno pokazala v obravnavah pred vojaškim sodiščem v Solunu, ki je trenutno v teku, proti 19 vojakom, ki so obtoženi, da so odklonili pokoriti se poveljem tekom bitke.

Tekom vojne so zavezniške oblasti obtožile te varnostne oddelke, ki so se takrat nahajali pod vrhovnim nemškim nadzorstvom, da so "orodje v rokah nasprotnika". Navzlic temu ni kdo ni bil kaznovan zaradi udeležbe v tej formaciji, nasprotno, dobili so uradna mesta v redni armadi, žandarmeriji ali policiji. Oni pa, ki so se že nahajali v vojski, so dobili višji čin.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

Razmere na Grškem

ATENE.—ONA—Dne 30. marca se je tu razširila vest, da namerava grška vlada uvesti obnovitev takozvanih "bataljonov varnosti" ali "zaščite"—po natančnem vzorcu vojaških formacij, katere so bili organizirali za časa nemške okupacije grški kvizlingi za borbo proti partizanom. Vlada je odklonila, da vest potrdi ali zanika.

Grška vlada se je odločila za ta korak, ker je spoznala, da partizani ne le odbijajo z uspehom vse napade grške armade, temveč v teh borbah celo postajajo krepkejši. Vzpostavlja se tem gre izredno nizka morala grške armade, ki se je posebno jasno pokazala v obravnavah pred vojaškim sodiščem v Solunu, ki je trenutno v teku, proti 19 vojakom, ki so obtoženi, da so odklonili pokoriti se poveljem tekom bitke.

Tekom vojne so zavezniške oblasti obtožile te varnostne oddelke, ki so se takrat nahajali pod vrhovnim nemškim nadzorstvom, da so "orodje v rokah nasprotnika". Navzlic temu ni kdo ni bil kaznovan zaradi udeležbe v tej formaciji, nasprotno, dobili so uradna mesta v redni armadi, žandarmeriji ali policiji. Oni pa, ki so se že nahajali v vojski, so dobili višji čin.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

ATENE.—ONA—Dne 30. marca se je tu razširila vest, da namerava grška vlada uvesti obnovitev takozvanih "bataljonov varnosti" ali "zaščite"—po natančnem vzorcu vojaških formacij, katere so bili organizirali za časa nemške okupacije grški kvizlingi za borbo proti partizanom. Vlada je odklonila, da vest potrdi ali zanika.

Grška vlada se je odločila za ta korak, ker je spoznala, da partizani ne le odbijajo z uspehom vse napade grške armade, temveč v teh borbah celo postajajo krepkejši. Vzpostavlja se tem gre izredno nizka morala grške armade, ki se je posebno jasno pokazala v obravnavah pred vojaškim sodiščem v Solunu, ki je trenutno v teku, proti 19 vojakom, ki so obtoženi, da so odklonili pokoriti se poveljem tekom bitke.

Tekom vojne so zavezniške oblasti obtožile te varnostne oddelke, ki so se takrat nahajali pod vrhovnim nemškim nadzorstvom, da so "orodje v rokah nasprotnika". Navzlic temu ni kdo ni bil kaznovan zaradi udeležbe v tej formaciji, nasprotno, dobili so uradna mesta v redni armadi, žandarmeriji ali policiji. Oni pa, ki so se že nahajali v vojski, so dobili višji čin.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

ATENE.—ONA—Dne 30. marca se je tu razširila vest, da namerava grška vlada uvesti obnovitev takozvanih "bataljonov varnosti" ali "zaščite"—po natančnem vzorcu vojaških formacij, katere so bili organizirali za časa nemške okupacije grški kvizlingi za borbo proti partizanom. Vlada je odklonila, da vest potrdi ali zanika.

Grška vlada se je odločila za ta korak, ker je spoznala, da partizani ne le odbijajo z uspehom vse napade grške armade, temveč v teh borbah celo postajajo krepkejši. Vzpostavlja se tem gre izredno nizka morala grške armade, ki se je posebno jasno pokazala v obravnavah pred vojaškim sodiščem v Solunu, ki je trenutno v teku, proti 19 vojakom, ki so obtoženi, da so odklonili pokoriti se poveljem tekom bitke.

Tekom vojne so zavezniške oblasti obtožile te varnostne oddelke, ki so se takrat nahajali pod vrhovnim nemškim nadzorstvom, da so "orodje v rokah nasprotnika". Navzlic temu ni kdo ni bil kaznovan zaradi udeležbe v tej formaciji, nasprotno, dobili so uradna mesta v redni armadi, žandarmeriji ali policiji. Oni pa, ki so se že nahajali v vojski, so dobili višji čin.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

ATENE.—ONA—Dne 30. marca se je tu razširila vest, da namerava grška vlada uvesti obnovitev takozvanih "bataljonov varnosti" ali "zaščite"—po natančnem vzorcu vojaških formacij, katere so bili organizirali za časa nemške okupacije grški kvizlingi za borbo proti partizanom. Vlada je odklonila, da vest potrdi ali zanika.

KAKOR MAČKA OKOLI VRELE KAŠE...

Napisal Malcolm Hobbs

Velika debata o Trumanovem programu glede pomoči Grčiji in Turčiji je mnogim kongresmanom odprla oči v nekaterih ozirih—med drugim pred vsem v pogledu razlike v stroških, ki bo nastali radi tega, ker Amerika nastopa v tej zadevi na svojo lastno pest, enostransko, mesto da bi se pridružila kolektivni akciji organizacije Zedinjenih narodov.

Stroški so morda res upravičeni, kajti nemalo kongresnikov je poudarjalo dejstvo, da so Zedinjeni narodi še mlada organizacija, ki morda še ni dovolj močna, da bi se mogla z uspehom lotiti sredozemske krize. Toda predmet je vreden razpravljanja. Nekoliko čudno je videti, ko si toliko republikanskih kongresmanov prizadeva na vse kriplje, da bi znižali domače stroške administracije na najnižji možni nivo, dočim kažejo toliko brezskrbnosti zastran ogromnih stroškov naše zunanje politike.

Najbolj verjetne ctenitve z uradne strani označujejo skupni znesek naših izdatkov za vse različne vrste mednarodne podpornе akcije od konca vojne sem na približno 20 milijard dolarjev. To je treba primerjati z našimi dolgi po prvi svetovni vojni, ki tega zneska niso presegali.

K tem skupnim izdatkom velja zdaj pristeti še pomoč Grčiji in Turčiji, in morda drugim deželam. Angliji smo posodili svoto 3,750,000 milijonov dolarjev, dalje smo zvišali kapital naše banke za uvoz in izvoz za 700,000,000 dolarjev. Osnovni kapital te bančne ustanove je že skoro popolnoma izčrpan.

Lend-Lease program nas je še

Zdaj po padcu Jenana je vse pripravljeno na to, da se smerice ameriške politike v Kini prenove. Predpriprave so dobro izvedene—v trenutku, ko so se zbrali v Moskvi zunanji ministri štirih velesil, so bili poslani vsi komunistični predstavniki iz onih predelov Kine, v katerih prevladuje kuomintang, tako da navidezno ni nobenih izgledov za nadaljna pogajanja. Istočasno je bila odpoklicana iz Jenana tudi mala delegacija ameriških predstavnikov.

Nato je prišla predsednikova poslanica kongresu za pomoč Grčiji, ki ni pregledala le Zedinjenih narodov, temveč tudi smrdljivi glas kraljeve vlade na Grškem in potrebo, da se koruptni in nesposobni vladni sistem v tej deželi temeljito razčisti. Na vrh vsega tega je prišla objava padca Jenana in napoved Čiang Kajšeka, da je v treh mesecih mogoče zdrobiti sile komunističnega pokreta na Kitajskem.

Ni čuda, da je bilo čuti mnogo glasov, da moramo prikriti svojo politiko tako, da bo povsod enaka, ter da velja podpirati kuomintang ravnatoko brez vsakih pridržkov kot grškega kralja. Toda zunanji minister Marshall je dejal v svojem poročilu o Kini z dne 7. januarja, da je treba upoštevati dejstvo, da v Kini nimamo opraviti z neko neznatno manjšino, temveč z mnogimi milijoni mož in žena in s preko milijona oboroženih vojakov.

To je eno izmed osnovnih stvarnosti v Kini—masivnost pokreta, stotisoči kvadratnih milj ozemlja, ki se nahaja pod njegovo kontrolo, in končno 20-letna zgodovina, ki je pokazala, da je pokret premočan, da bi ga mogli uničiti. Tu ne moremo govoriti o tem, da bi "ustavili" neko "infiltracijo agentov Moskve". To je problem čisto druge narave.

Kitajski komunisti obstojajo in se razvijajo brez pomoči iz Sovjetske unije. Pokazalo se je že v preteklosti, da jih tudi intervencija največjega obsega ni mogla zdrobiti.

Od leta 1927 pa do 1936 je imel kuomintang na razpolago ogromna sredstva, katera mu je inozemstvo stavilo na razpolago. Nemčija je poslala tja izbrano vojaško misijo, municija in letala so prihajala v deželo v velikih množinah. Nemški, italijanski in ameriški letalci so kar tekmovali med seboj, kdo bo več bal kitajske pilote. Komuni-

Konejo, Toja in Hirohito.—ONA.

Govorice o reorganizaciji angleške vlade

LONDON.—ONA—Zdaj je tudi vlada prvič sama priznala, da prihaja pritisk iz krogov poslovnih uni, da naj se posveti Bevin drugim nalogam in sicer na domačem polju.

To dejstvo je v političnem pogledu tolike važnosti, da ga ministrski predsednik Attlee po mnenju nekaterih izvedencev ne bo mogel trajno omalovaževati. Malo verjetno pa je, da bi utegnila stvar postati predmet na dnevnem redu že v bližnji bodočnosti—Morrison se nahaja na odhodu v Francijo, Hugh Dalton še ni končal državnega proračuna, a Bevin je v Moskvi. Šele kadar se bodo ti trije zopet sešli v Londonu, je pričakovati, da bo prišlo do neke odločitve.

Remembrance Birthdays

SEND FLOWERS

KURENT

STARODAVNA PRIPOVEDKA

IVAN CANKAR

(Nadaljevanje)

Šlo je po cesti prelepo dekle. Vse se je žarko svetilo v solncu: oči, lica, ustnice, rdeča ruta okoli vratu, pisano krilo in celo beli robec, ki ga je držala v roki ob pasu. Najbolj in najlepše pa so se svetile oči in Kurent je takrat spoznal: tam, v tistih očeh je življenje, kakor mu ga na vsem božjem svetu ni enakega.

Daleč že so bili farani; celo zakasnele, pobožne kmetice, ki po maši obredejo še stranske oltarje, ves križev pot, so prišle z drobnimi koraki mimo in so se križale, ko so ugledale Kurenta. Kurent pa je stal, kamor je bil prista, dokler se ni solnce nagnilo do hriba.

Ko so priromale sence s klanca ter upihavale luči po dolini, počasi in tiho, kakor o veliki noči cerkvenik s kajfejem sveče pred oltarjem, se je napolnil Kurent proti gozdu, ki je bil njegov dom. Od jutra do večera ni pil, ne jedel, pa ni občutil ne gladi in ne žeje. Kraj gozda je legel v travo in je gledal v nebo, ki je bilo zmirom višje in zmirom svetleje, kolikor dalj je gledal; človeške oči bi ne bile ugledale ne še ene zvezde, Kurent pa jih je videl že brez števil.

V gozdu je šumelo, topel veter je šel v dolino; Kurent je gledal v nebo, in kakor je pelo na nebu, v gozdu in na polju, tako je prepevalo v njegovem srcu.

"Rdeča so tvoja ustna, kakor ruta okoli tvoje vrata, kakor mak, ki se priklanja v polju, kakor nageljni na tvojem oknu. Vesele in bistre so tvoje oči, kakor oprano nebo, kadar odseva na njem svetla rosa od polja; globoke so, kakor jezero nad zakletim gradom in kakor je nebo, kadar se božja streha vzdigne do nebes in se zvezde tiho približajo gozdu; pogleda človek vanje, pa sliši pesem, ki jo je takrat slišal, ko se mu je sanjalo, da je prečudno odrešen vseh bridkosti in da z angelji prepeva Materi božji na čast. Tvoja lica so lepša, bolj so rdeča in dišeča, nego rože na Marijinem vrtu. Lahke so tvoje noge; kakor hodiš, ne hodiš sence v gozdu tako mehko in tiho. . . . Ali joj meni! Vesele so tvoje oči, moje srce pa je žalostno in pusto, kakor polje ob suši. Joj meni! Mehak in tihi je tvoj korak in v solnce gre; težak pa je moj, samotne in noči željen! Joj meni—nikoli ni zima svatovala s poletjem, nikoli ne dan z nočjo, nikoli ne bo gledal grešnik nebes!"

Tako je Kurent prepeval in vzdihoval; ko se je znočilo, se je napolnil v vas.

Pred svojo bajto je sedel stari Jernejec in si je godel na harmoniko. Kurent je poslušal, nato pa je stopil do Jernejca in je rekel:

"Daj se meni, da poskusim!"

"Če ne pobegneš z njo, razbojnik!"

"Ne pobegnem!"

Komaj je harmonika začutila Kurentove roke, je zapela, kakor ni pela nikoli poprej.

"Kako godeš?" je vzkliknil Jernejec. "Take žalostne pesmi še nisem slišal. Pogrebecm godeš, svatom ne!"

"Harmonika ni jezik, ne ve za hinavščino; pesem ni beseda, ne laže!" je rekel Kurent.

Šel je v vas in je stopil v hišo svojega očeta.

"Oče, harmoniko smo imeli pri hiši. Dajte mi jo za doto in deleži!"

Oče pa se je zasmel:

"Vzemi si harmoniko, Bog ti jo blagoslovi!"

Za gospoda nisi bil, ne za pastirja, ne za hlapca; tudi za godca ne boš!"

Kurent pa je vzel harmoniko in je šel po svoji poti. Ogledaval si je hiše, ogledaval okna. Njegove oči, vajene gozda, so videle bistro ponoči in podnevi. Za plotom je ugledal vrt, nad vrhom zeleno okno; od okna pa so viseli košati nageljni skoraj do tal.

Komaj je ugledal tisto okno, je vedel, da je tam njen stan; zakaj njegovo srce je bilo polno ljubezni in koprnjenja; tako srce pa je vsega vedno, pot najde brez kašipota, cilj vidi s slepim očesom.

Kurent je nagnil glavo in je bil močno žalosten. Za plotom je stal, kakor grešnik pred nebeškimi vrati.

"Še vreden nisem, da bi ti adjio rekel; vreden komaj, da me gledajo tvoji nageljni!"

Tako je pomislil v svojem potrtem srcu. Od nekad pa je taka postava na svetu, da se pesem porodi iz ljubezni in iz koprnjenja. Zato je Kurent v svojem srcu še nadalje rekel:

"Nisem vreden, da bi vasoval pod tvojim oknom, kaj šele, da bi pomislil na vse druge sladkosti, ki jih bo deležen, kdor nekoč zadobi tvoje dopačenje! Ali če grešnik ni vreden, da bi stopil v paradiz, pa mu ni prepovedano, da gleda na vrata. Če mi ni dano, da se prikazem pred tvojimi usmiljenimi obličjem, pa mi je dano, da prepevam tvojo čast in slavo ter da jo oznanjam po vsem prostornem svetu. Kdo ve, če ne boš kdaj ob tem oknu zaslišala moje daljne pesmi; in morda bom takrat deležen tvojega pozdrava in tvoje dobre misli!"

Ko se je Kurent tako lepo poslovil od plota, od okna in od nageljnov, se je napolnil po svetu. Ali očeta beseda nikoli ne zgreši; prej nego tista bi se motile šembijske bukve. "Tudo za godca ne boš!" je rekel oče; in Kurent ni bil za godca.

Romal je križem od svatbe do svatbe, od sedmine do sedmine, od žegnjanja do žegnjanja, pa je bil siromak bolj siromašen nego ob rojstvu.

"Kdo bi plesal, kadar Kurent gode?" so rekli. "Razjokal bi se človek ob njegovih pesmih—sušo in povodenj nam gode, bridkost in smrt!"

Pa so ga pretepli in pognali na cesto. Kurent je bil žalosten.

"Iz srca gre koprnjenje v roke, iz rok v harmoniko, iz harmonike med ljudi—kaj bi ljudje z mojim koprnjenjem, ko so veselja polni?"

Tako je šel žalosten po svoji žalostni poti, pa je ponevedoma prišel do svatov, ki niso imeli godca.

"Zagodi nam, Kurent!" je ukazal ženin. Kurent je pogledal ter je spoznal nevesto in ženina. Pred svate je stopil, šel je pred njimi, kakor križ pred procesijo. Komaj je stisnil harmoniko, so zavrisnili svatje in so zaplesali; nikoli še uho ni slišalo take pesmi, upijanila je kakor močno vino.

Tri dni so pili in plesali svatje, tri dni so spali. Tretjo noč je rekel Kurent:

"Tudi jaz bi rad plesal z nevesto!"

Takrat so ga vsi pogledali in smejali so se, da so se okna tresla. Smejale se je tudi nevesta in solze so ji tekale po rdečih licih.

"Daj, zapleši z njimi!" je rekel ženin ter je od smeha in pijanosti omahnil pod mizo.

(Dalje prihodnjic.)

NOVE MEJE TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Celotno besedilo prilog mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanašajo na Svobodno tržiško ozemlje

(Nadaljevanje in konec)

Pokojnine

8. Italija je dolžna zagotoviti plačevanje civilnih in vojaških pokojnin, do katerih so imele pravico osebe na dan uveljavljanja te pogodbe na osnovi službovanja v italijanski državni, javni ali občinski službi, in sicer one osebe, ki so postale državljani STO-ja na podlagi te pogodbe. Ta obveznost se razteza tudi na pravice do še ne dospelih pokojnin. Italija in STO bosta z medsebojnim sporazumom uredili pogoje za izpolnitev teh obveznosti.

9. Imovina, pravice in interesi italijanskih državljanov, ki imajo svojo rezidenco v STO-ju po 10. juniju 1940 in omih oseb, ki bodo optirale za italijansko državljanstvo na podlagi odločb STO-jevega statuta, bodo za dobo treh let po uveljavljanju te pogodbe spoštovani v enaki meri kakor imovina pravice in interesi državljanov STO-ja pod pogojem, da so bili pridobljeni na zakoniti način.

Imovina, pravice in interesi drugih italijanskih državljanov in moralnih oseb, ki bivajo na STO-ju, bodo podvrženi enakomernemu zakonitemu postopanju kakor imovina kakekoli druge fizične ali moralne osebe tuje narodnosti pod pogojem, da so bili pridobljeni po zakoniti poti.

Preneza imovine italijanskih državljanov

10. Osebe, ki bodo optirale za italijansko državljanstvo in se nastanile v Italijo, bodo imele pravico, da po poravnavi dolgovi in obveznosti na STO-ju odnesejo s seboj svoje premoženje in fond pod pogojem, da so bili pridobljeni na zakoniti način. Oprema imovine ne sme biti obremenjena z nobeno izvozno ali uvozno takso. Te osebe bodo imele tudi pravico prodati svoje premoženje ali nepremično imovino pod enakimi pogoji kakor državljani STO-ja.

Pogoji za odpremo fondov in protivrednosti prodane imovine bodo določeni s posebnim sporazumom.

11. Imovina, pravice in interesi prejšnjih italijanskih državljanov, ki bivajo na STO-ju in ki so postali na podlagi te pogodbe STO-jevi državljani, kolikor so v Italiji onega dne, ko se pogodba uveljavi, bodo spoštovani v enaki meri kakor imovina, interesi in pravice italijanskih državljanov za dobo treh let. Te osebe imajo pravico prenesti in likvidirati svojo imovino pravice in interese pod enakimi pogoji in v enakem roku, kakor je navedeno pod točko 10.

12. Družbe, ki so bile ustanovljene v skladu z italijansko zakonodajo in katerih družbeni

seždeji so v STO-ju, ki pa želijo prenesti svoj družbeni seždej v Italijo ali v Jugoslavijo, bodo deležne enakega postopanja, kakor je določeno v točki 10. te priloge, pod pogojem, da pripada nad 50% družbenega kapitala osebam, ki normalno stanujejo izven STO-ja, ali osebam, ki so na podlagi te pogodbe sklenile vrniti se v Italijo ali v Jugoslavijo.

13. Dolgovi oseb nastanjenih v Italiji ali na ozemlju, ki je pripadalo Jugoslaviji, nasproti osebam nastanjenim v STO-ju, ali dolgovi oseb, bivajočih v STO-ju nasproti osebam, ki bivajo v Italiji ali na ozemlju, ki je pripadalo Jugoslaviji, ne bodo prizadeti zaradi teritorialnih odstopitev. Italija, Jugoslavija in STO se obvezujejo, da bodo olajšali poravnavo teh obveznosti. Naziv oseba se v tej točki nanaša tudi na moralne osebe.

14. Imovina Druženih narodov in njihovih državljanov, ki je v STO-ju in ki še ni bila rešena sekvestra ali kontrolnih ukrepov, ki jih je izdala Italija, in ki še ni bila vrnjena lastnikom, bo vrnjena v stanju, v katerem je sedaj.

Italija bo vrnila ilegalno prijavljeno imovino

15. Italija bo povrnila imovino, ki je bila ilegalno odnešana s STO-ja po 3. sept. 1943 in prenesena v Italijo. Izpolnitev te obveznosti se bo uredila po določbah točk 2, 3, 4, 5 in 6 člena 65 pogodbe, kolikor je ne zadevajo določbe te priloge.

Določbe v točkah 1, 2, 5, 6, člena 65 mirovne pogodbe se bodo uveljavile za imovino, ki je

bila odnešana v teku vojne z ozemelj združenih narodov in ki jo bo STO vrnil.

16. Italija bo povrnila Svobodnemu tržiškemu ozemlju v čim krajšem času vse ladje, zadržane od italijanske države ali državljanov in ki so bile 3. septembra 1943 last fizičnih oseb, bivajočih na Svobodnem ozemlju in ki bodo pridobile državljanstvo STO-ja na podlagi predstojne pogodbe, ali pa ki so bile last pravnih oseb italijanske narodnosti, ki imajo in ki bodo obdržale svoj družbeni seždej na STO-ju, razen ladij, ki so bile prodane v dobri veri.

17. Italija in STO ter Jugoslavija in STO bodo sklenili pogodbe, s katerimi bodo na pravičen način razdelili imetje krajevnih javnih ustanov, nanašajočih se na ozemlje, ki bo po mejah nastalih zaradi te pogodbe, ločeno; zagotovili bodo vzdrževanje občinskih služnosti za potrebe prebivalcev, kolikor tega izrecno ne predvidevajo že druge točke pogodbe.

Slične pogodbe bodo sklenjene za pravično razdelitev vozne in drugega železniškega materiala in uporabe bazenov glede na pristanišče in ladje ki jih uporabljajo. Prav tako bodo s pogodbami urejena druga vprašanja gospodarskega značaja, ki jih ta priloga ne predvideva.

18. Državljeni Svobodnega ozemlja bodo kljub preselitvi in spremembi državljanstva še nadalje uživali v Italiji vse pravice do lastništva industrije, literature in umetnosti, ki so obstojale v STO-ju v času italijanskega režima in veljavnosti italijanskih zakonov, v dobi premetitve ali ki bodo morali biti vzpostavljene ali vrnjene v smislu priloge 6A. Te pravice bodo ostale v veljavi na STO-ju toliko časa, kolikor bi bile ostale pod italijanskim režimom ali po italijanskih zakonih.

19. Vsakršen nesporazum, ki bi nastal glede izvrševanja teh določil, bo poravnano po določilih odstavka št. 72.

20. Določila odstavkov 1, 3 in 5 člena 66, dalje člen 67, odstavek 3 člena 68 in člena 70 priloge 6, odstavka A priloge 7 in odstavka B priloge 8 se bodo aplicirali na Svobodnem ozemlju in v Italiji.

Jamstva tehničnega značaja

a.) Preskrba severozapadne Istre znotraj STO-ja s vodo

Jugoslavija bo nadaljevala s preskrbovanjem severozapadne Istre znotraj meje STO-ja s vodo iz izvirov Sv. Ivan pri Buzetu z vodnim preskrbovalnim sistemom Mirne (in z vodo izviru Sv. Marija na Rižani z vodnim preskrbovalnim sistemom Polžaha). Množina tako preskrbljene vode ne mora znatno presegati množine vode, ki je bila temu področju normalno stavljenja na razpolago. Množina dobavljene vode bo odgovarjala potrebam, kar bo mogel STO zahtevati, a vselej v mejah naravnih možnosti. Jugoslavija bo zagotovila vzdrževanje vodnih kanalov, rezervoarjev, sesalov, naprav za čiščenje in drugih instalacij na jugoslovanskem ozemlju, ki so v ta namen postavljene.

6. Jugoslavija, Italija in STO bodo morali skleniti pogodbo, ki bo sprejemljiva za vse stranke in ki bo v skladu z gornjimi določbami glede vzdrževanja električnega omrežja, ki služi prejšnjemu ozemlju Julijske krajine. Ustanovljena bo mešana komisija, v kateri bodo zastopane vse tri vlade v enakopravnem položaju, za nadzorstvo in izvrševanje.

7. Po poteku desetih let od uveljavljanja pogodbe bodo Jugoslavija, Italija in STO predložili gornjo poročilo novemu poročevanju z ozirom na pogoje, ki bodo tedaj obstojali; določene bodo obveze, ki v danem slučaju ne bodo več potrebne, določene bodo one spremembe, opustitve in dodatki, o katerih se bodo sporazumele prizadete stranke. Nesporazumi, ki bi nastali pri tem novem poročevanju, bodo poravnani po postopku, ki ga navaja člen 76 pogodbe.

c.) Določila za olajšavo lokalnega prometa med STO-jem in Jugoslavijo ter med STO-jem in Italijo

V mesecu dni po uveljavljanju te pogodbe bodo Jugoslavija in STO ter Italija in STO pričeli pogajanja za sklenitev arazma, ki naj olajša obmejni promet med STO-jem ter obmejnimi italijanskimi in jugoslovanskimi ozemljem zaradi izmenjave življenjskih potrebščin in drugega blaga, ki je bilo predmet lokalne izmenjave med temi ozemljem, pod pogojem, da gre le za žive ali blago domače produkcije oziroma domačega izvora. Ta promet bo mogel biti olajšan na potrebni način in sicer do gotovih količin in vrednosti, po predhodnem medsebojnem sporazumu, z odpravo uvoznih in izvoznih carin ter taks, ako zamenjava ne presega meja lokalne trgovine.

2. Cena električnega toka, ki ga bo Jugoslavija ali Italija dobavljala STO-ju, ne bo višja od cene, ki jo Jugoslavija ali Italija računa za dobavo slične količine iz istih hidroelektričnih virov na jugoslovanskem ali italijanskem ozemlju.

3. Jugoslavija, Italija in STO bodo stalno izmenjavali informacije o stanju vodnih rezerv in produkciji električnega toka v centralah, ki krijejo potrebe ozemlja prejšnje italijanske Julijske krajine, da bo vsaka izmed treh strank mogla določiti svoje potrebe.

4. Jugoslavija, Italija in STO bodo vzdrževali v dobrem stanju vse električne centrale, daljnovode, transformatorske postaje in druge potrebne instalacije, da bo zagotovljena neprestana dobava električnega toka ozemlju prejšnje italijanske Julijske krajine.

5. Jugoslavija bo morala jamčiti, da bo dosedanje in bodoče električne naprave na Soči izrabljala na tak način, da bo vodna količina, ki bi jo Italija od časa do časa potrebovala za namakanje ozemlja med Gorico in Jadranskim morjem jugovzhodno od Gorice, mogla priti po Soči. Italija ne bo mogla zahtevati uporabe vode iz Soče v večji množini ali po boljših pogojih, kakor jo je običajno porabljala v preteklosti.

6. Jugoslavija, Italija in STO bodo morali skleniti pogodbo, ki bo sprejemljiva za vse stranke in ki bo v skladu z gornjimi določbami glede vzdrževanja električnega omrežja, ki služi prejšnjemu ozemlju Julijske krajine. Ustanovljena bo mešana komisija, v kateri bodo zastopane vse tri vlade v enakopravnem položaju, za nadzorstvo in izvrševanje.

7. Po poteku desetih let od uveljavljanja pogodbe bodo Jugoslavija, Italija in STO predložili gornjo poročilo novemu poročevanju z ozirom na pogoje, ki bodo tedaj obstojali; določene bodo obveze, ki v danem slučaju ne bodo več potrebne, določene bodo one spremembe, opustitve in dodatki, o katerih se bodo sporazumele prizadete stranke. Nesporazumi, ki bi nastali pri tem novem poročevanju, bodo poravnani po postopku, ki ga navaja člen 76 pogodbe.

c.) Določila za olajšavo lokalnega prometa med STO-jem in Jugoslavijo ter med STO-jem in Italijo

V mesecu dni po uveljavljanju te pogodbe bodo Jugoslavija in STO ter Italija in STO pričeli pogajanja za sklenitev arazma, ki naj olajša obmejni promet med STO-jem ter obmejnimi italijanskimi in jugoslovanskimi ozemljem zaradi izmenjave življenjskih potrebščin in drugega blaga, ki je bilo predmet lokalne izmenjave med temi ozemljem, pod pogojem, da gre le za žive ali blago domače produkcije oziroma domačega izvora. Ta promet bo mogel biti olajšan na potrebni način in sicer do gotovih količin in vrednosti, po predhodnem medsebojnem sporazumu, z odpravo uvoznih in izvoznih carin ter taks, ako zamenjava ne presega meja lokalne trgovine.

2. Cena električnega toka, ki ga bo Jugoslavija ali Italija dobavljala STO-ju, ne bo višja od cene, ki jo Jugoslavija ali Italija računa za dobavo slične količine iz istih hidroelektričnih virov na jugoslovanskem ali italijanskem ozemlju.

3. Jugoslavija, Italija in STO bodo stalno izmenjavali informacije o stanju vodnih rezerv in produkciji električnega toka v centralah, ki krijejo potrebe ozemlja prejšnje italijanske Julijske krajine, da bo vsaka izmed treh strank mogla določiti svoje potrebe.

4. Jugoslavija, Italija in STO bodo vzdrževali v dobrem stanju vse električne centrale, daljnovode, transformatorske postaje in druge potrebne instalacije, da bo zagotovljena neprestana dobava električnega toka ozemlju prejšnje italijanske Julijske krajine.

5. Jugoslavija bo morala jamčiti, da bo dosedanje in bodoče električne naprave na Soči izrabljala na tak način, da bo vodna količina, ki bi jo Italija od časa do časa potrebovala za namakanje ozemlja med Gorico in Jadranskim morjem jugovzhodno od Gorice, mogla priti po Soči. Italija ne bo mogla zahtevati uporabe vode iz Soče v večji množini ali po boljših pogojih, kakor jo je običajno porabljala v preteklosti.

6. Jugoslavija, Italija in STO bodo morali skleniti pogodbo, ki bo sprejemljiva za vse stranke in ki bo v skladu z gornjimi določbami glede vzdrževanja električnega omrežja, ki služi prejšnjemu ozemlju Julijske krajine. Ustanovljena bo mešana komisija, v kateri bodo zastopane vse tri vlade v enakopravnem položaju, za nadzorstvo in izvrševanje.

7. Po poteku desetih let od uveljavljanja pogodbe bodo Jugoslavija, Italija in STO predložili gornjo poročilo novemu poročevanju z ozirom na pogoje, ki bodo tedaj obstojali; določene bodo obveze, ki v danem slučaju ne bodo več potrebne, določene bodo one spremembe, opustitve in dodatki, o katerih se bodo sporazumele prizadete stranke. Nesporazumi, ki bi nastali pri tem novem poročevanju, bodo poravnani po postopku, ki ga navaja člen 76 pogodbe.

c.) Določila za olajšavo lokalnega prometa med STO-jem in Jugoslavijo ter med STO-jem in Italijo

V mesecu dni po uveljavljanju te pogodbe bodo Jugoslavija in STO ter Italija in STO pričeli pogajanja za sklenitev arazma, ki naj olajša obmejni promet med STO-jem ter obmejnimi italijanskimi in jugoslovanskimi ozemljem zaradi izmenjave življenjskih potrebščin in drugega blaga, ki je bilo predmet lokalne izmenjave med temi ozemljem, pod pogojem, da gre le za žive ali blago domače produkcije oziroma domačega izvora. Ta promet bo mogel biti olajšan na potrebni način in sicer do gotovih količin in vrednosti, po predhodnem medsebojnem sporazumu, z odpravo uvoznih in izvoznih carin ter taks, ako zamenjava ne presega meja lokalne trgovine.

2. Cena električnega toka, ki ga bo Jugoslavija ali Italija dobavljala STO-ju, ne bo višja od cene, ki jo Jugoslavija ali Italija računa za dobavo slične količine iz istih hidroelektričnih virov na jugoslovanskem ali italijanskem ozemlju.

3. Jugoslavija, Italija in STO bodo stalno izmenjavali informacije o stanju vodnih rezerv in produkciji električnega toka v centralah, ki krijejo potrebe ozemlja prejšnje italijanske Julijske krajine, da bo vsaka izmed treh strank mogla določiti svoje potrebe.

4. Jugoslavija, Italija in STO bodo vzdrževali v dobrem stanju vse električne centrale, daljnovode, transformatorske postaje in druge potrebne instalacije, da bo zagotovljena neprestana dobava električnega toka ozemlju prejšnje italijanske Julijske krajine.

5. Jugoslavija bo morala jamčiti, da bo dosedanje in bodoče električne naprave na Soči izrabljala na tak način, da bo vodna količina, ki bi jo Italija od časa do časa potrebovala za namakanje ozemlja med Gorico in Jadranskim morjem jugovzhodno od Gorice, mogla priti po Soči. Italija ne bo mogla zahtevati uporabe vode iz Soče v večji množini ali po boljših pogojih, kakor jo je običajno porabljala v preteklosti.

6. Jugoslavija, Italija in STO bodo morali skleniti pogodbo, ki bo sprejemljiva za vse stranke in ki bo v skladu z gornjimi določbami glede vzdrževanja električnega omrežja, ki služi prejšnjemu ozemlju Julijske krajine. Ustanovljena bo mešana komisija, v kateri bodo zastopane vse tri vlade v enakopravnem položaju, za nadzorstvo in izvrševanje.

7. Po poteku desetih let od uveljavljanja pogodbe bodo Jugoslavija, Italija in STO predložili gornjo poročilo novemu poročevanju z ozirom na pogoje, ki bodo tedaj obstojali; določene bodo obveze, ki v danem slučaju ne bodo več potrebne, določene bodo one spremembe, opustitve in dodatki, o katerih se bodo sporazumele prizadete stranke. Nesporazumi, ki bi nastali pri tem novem poročevanju, bodo poravnani po postopku, ki ga navaja člen 76 pogodbe.

c.) Določila za olajšavo lokalnega prometa med STO-jem in Jugoslavijo ter med STO-jem in Italijo

V mesecu dni po uveljavljanju te pogodbe bodo Jugoslavija in STO ter Italija in STO pričeli pogajanja za sklenitev arazma, ki naj olajša obmejni promet med STO-jem ter obmejnimi italijanskimi in jugoslovanskimi ozemljem zaradi izmenjave življenjskih potrebščin in drugega blaga, ki je bilo predmet lokalne izmenjave med temi ozemljem, pod pogojem, da gre le za žive ali blago domače produkcije oziroma domačega izvora. Ta promet bo mogel biti olajšan na potrebni način in sicer do gotovih količin in vrednosti, po predhodnem medsebojnem sporazumu, z odpravo uvoznih in izvoznih carin ter taks, ako zamenjava ne presega meja lokalne trgovine.

2. Cena električnega toka, ki ga bo Jugoslavija ali Italija dobavljala STO-ju, ne bo višja od cene, ki jo Jugoslavija ali Italija računa za dobavo slične količine iz istih hidroelektričnih virov na jugoslovanskem ali italijanskem ozemlju.

3. Jugoslavija, Italija in STO bodo stalno izmenjavali informacije o stanju vodnih rezerv in produkciji električnega toka v centralah, ki krijejo potrebe ozemlja prejšnje italijanske Julijske krajine, da bo vsaka izmed treh strank mogla določiti svoje potrebe.

4. Jugoslavija, Italija in STO bodo vzdrževali v dobrem stanju vse električne centrale, daljnovode, transformatorske postaje in druge potrebne instalacije, da bo zagotovljena neprestana dobava električnega toka ozemlju prejšnje italijanske Julijske krajine.

5. Jugoslavija bo morala jamčiti, da bo dosedanje in bodoče električne naprave na Soči izrabljala na tak način, da bo vodna količina, ki bi jo Italija od časa do časa potrebovala za namakanje ozemlja med Gorico in Jadranskim morjem jugovzhodno od Gorice, mogla priti po Soči. Italija ne bo mogla zahtevati uporabe vode iz Soče v večji množini ali po boljših pogojih, kakor jo je običajno porabljala v preteklosti.

6. Jugoslavija, Italija in STO bodo morali skleniti pogodbo, ki bo sprejemljiva za vse stranke in ki bo v skladu z gornjimi določbami glede vzdrževanja električnega omrežja, ki služi prejšnjemu ozemlju Julijske krajine. Ustanovljena bo mešana komisija, v kateri bodo zastopane vse tri vlade v enakopravnem položaju, za nadzorstvo in izvrševanje.

7. Po poteku desetih let od uveljavljanja pogodbe bodo Jugoslavija, Italija in STO predložili gornjo poročilo novemu poročevanju z ozirom na pogoje, ki bodo tedaj obstojali; določene bodo obveze, ki v danem slučaju ne bodo več potrebne, določene bodo one spremembe, opustitve in dodatki, o katerih se bodo sporazumele prizadete stranke. Nesporazumi, ki bi nastali pri tem novem poročevanju, bodo poravnani po postopku, ki ga navaja člen 76 pogodbe.

c.) Določila za olajšavo lokalnega prometa med STO-jem in Jugoslavijo ter med STO-jem in Italijo

V mesecu dni po uveljavljanju te pogodbe bodo Jugoslavija in STO ter Italija in STO pričeli pogajanja za sklenitev arazma, ki naj olajša obmejni promet med STO-jem ter obmejnimi italijanskimi in jugoslovanskimi ozemljem zaradi izmenjave življenjskih potrebščin in drugega blaga, ki je bilo predmet lokalne izmenjave med temi ozemljem, pod pogojem, da gre le za žive ali blago domače produkcije oziroma domačega izvora. Ta promet bo mogel biti olajšan na potrebni način in sicer do gotovih količin in vrednosti, po predhodnem medsebojnem sporazumu, z odpravo uvoznih in izvoznih carin ter taks, ako zamenjava ne presega meja lokalne trgovine.

2. Cena električnega toka, ki ga bo Jugoslavija ali Italija dobavljala STO-ju, ne bo višja od cene, ki jo Jugoslavija ali Italija računa za dobavo slične količine iz istih hidroelektričnih virov na jugoslovanskem ali italijanskem ozemlju.

3. Jugoslavija, Italija in STO bodo stalno izmenjavali informacije o stanju vodnih rezerv in produkciji električnega toka v centralah, ki krijejo potrebe ozemlja prejšnje italijanske Julijske krajine, da bo vsaka izmed treh strank mogla določiti svoje potrebe.

4. Jugoslavija, Italija in STO bodo vzdrževali v dobrem stanju vse električne centrale, daljnovode, transformatorske postaje in druge potrebne instalacije, da bo zagotovljena neprestana dobava električnega toka ozemlju prejšnje italijanske Julijske krajine.

5. Jugoslavija bo morala jamčiti, da bo dosedanje in bodoče električne naprave na Soči izrabljala na tak način, da bo vodna količina, ki bi jo Italija od časa do časa potrebovala za namakanje ozemlja med Gorico in Jadranskim morjem jugovzhodno od Gorice, mogla priti po Soči. Italija ne bo mogla zahtevati uporabe vode iz Soče v večji množini ali po boljših pogojih, kakor jo je običajno porabljala v preteklosti.